

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ У ЗАКЛАДАХ ЗП(ПТ)О В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Князева М.О., старша викладачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти (м. Біла Церква, Київська обл.)

Людський капітал представляє собою набуті та розвинуті людьми ресурси, такі як здоров'я, знання, навички, здібності, мотивація та інші цінні якості. Ці ресурси вкладаються й використовуються у різних галузях економіки для підвищення ефективності праці, що в результаті сприяє зростанню доходів окремих осіб чи організацій.

Освіта є основою формування людського капіталу, а інвестиції в освіту- джерело майбутнього доходу. Інвестиції в освіту підвищують рівень і обсяг знань людини, сприяють формуванню, трансформації і розвитку знань, підвищенню ефективності функціонування соціально-економічних систем. Інформація, знання і навички – вирішальні чинники ефективного ринку праці, конкурентоспроможності та економічного розвитку [2].

У таблиці наведено статистику щодо кількості закладів та чисельності здобувачів освіти у ЗП(ПТ)О 2014-2022рр. (Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях). Складено на основі [3]

Рік	Кількість закладів професійної (професійно-технічної) освіти	Кількість здобувачів освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, тис.	Кількість осіб, прийнятих на навчання до закладів професійної (професійно-технічної) освіти, тис.	Кількість осіб, випущених із закладів професійної (професійно-технічної) освіти, тис.
2014	814	315,6	178,0	182,0
2015	798	304,1	176,6	165,0
2016	787	285,8	157,9	152,8

2017	756	269,4	146,9	141,3
2018	736	255,0	136,6	133,5
2019	723	245,8	131,0	124,0
2020	711	246,9	127,9	114,1
2021	694	250,3	131,2	112,4
2022	670	236,7	110,6	110,6
2021/ 2022	-24	-13,6	-20,6	-1,8
2021/ 2022 %	-3,46%	-5,43%	-15,7%	-1,6%

Таблиця 1. Статистика кількості закладів та чисельності здобувачів освіти у ЗП(ПТ)О 2014-2022рр.

За результатами підрахунків, можна визначити, що з початком воєнного стану у 2022 році, кількість закладів професійної (професійно-технічної) освіти у порівнянні з 2021 роком зменшилась на 24, що становить 3,6%, кількість здобувачів освіти – зменшилась на 13,6 тис., що у відсотковому співвідношенні 5,43%, кількість прийнятих на навчання до ЗП(ПТ)О – зменшилась на 20,6 тис. (15,7%), а кількість випущених фахівців майже залишилась без змін (1,6%).

Дана статистика показує, що з початком повномасштабного вторгнення на територію України значно зменшилась кількість вступників до ЗП(ПТ)О, що пов'язано з виїздами за кордон, руйнуванням та закриттям закладів освіти, тимчасовою окупацією територій. Зменшення кількості закладів освіти та здобувачів освіти і в подальшому може призвести до значного погіршення якості освіти та освіченості молоді України. Кількість освітян в освіті загалом, які виїхали за кордон станом на березень 2022 року сягала 27 тис. осіб, до початку 2023 року ця цифра зменшилась до 22 тис. осіб. Отже, можемо спостерігати позитивну динаміку, адже педагогічні працівники повертаються на територію України попри воєнний стан.

Аналізуючи фінансування професійної (професійно-технічної) освіти у 2022-2023 роках можна зазначити, що у 2022р. видатки бюджету заплановані були на 15,5 млрд. грн., у порівнянні з 2023р. – 17,3 млрд. грн. У 2022 році на

одного здобувача освіти було виділено 63 571, 73 грн., що на 11 477,95 грн. менше ніж у 2023 р. – 75049,68 грн.

Кількість здобувачів освіти безпосередньо впливає на кількість педагогічних працівників у закладах освіти, а отже на штатний розпис закладів. Від цього деяким чином залежить і кількість фінансування галузі освіти державою.

Головна мета закладів професійної освіти – забезпечити ринок праці потрібними кадрами, однак це можливо лише тоді, коли мережа установ професійної освіти й перелік її професій будуть погоджені з потребами економіки країни, що перебуває в стані війни, а згодом – у післявоєнному стані. План відбудови України, затверджений Указом Президента України В. Зеленського, будуть реалізовувати насамперед випускники закладів професійної освіти. [1]

Отже, людина є ключовим елементом будь-якої виробничої діяльності. Згідно з оцінками вчених, людський капітал є основним фактором, що сприяє зростанню продуктивності праці, а вплив цього фактора постійно зростає. У сучасних умовах інвестування в людину, її творчий, науковий, інтелектуальний та інноваційний потенціал стає пріоритетним стратегічним напрямком для України, тому для закладів П(ПТ)О постає завдання у підготовці кваліфікованих робітників для забезпечення повоєнної відбудови України.

Список літератури

1. Геревенко, А. М., Єрмоленко, А. Б. . Науково-методичне забезпечення розвитку людського капіталу у сфері професійної освіти і навчання для повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2023.. Академічні візії, (21). - Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8143328>

2. Гізело О.І. Інвестиції в людський капітал як умова соціального розвитку України/ О.І. Гізело// Ринок праці та зайнятість населення. – 2015. – №1. – С. 11–14
3. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>